

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:

Egész évre 14 ft, fél évre 7 ft, negyed évre 3 ft 50 kr.,
egy hónapra 1 ft 20 kr. — Egyes szám ára 5 kr.

Feltétel szerkesztő és kiadóvalapostolónak:

AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: belkormány-utca 6. sz.

A lap szellemi részét illető minden közlemény ide intézendő.

Kiadóhivatal: belkőzép-utca 4. sz.

Megjelenik a lap minden nap, az éjszaki- és vasárnapok kivételével.

Hirdetnek emelt 5 kr., nyíltár egy példár forinttaléval 20 kr.

Agrár-ügyek.

Kolozsvár, ápril. 8.

A csonka hét a magyar földnek volt szentelve. A magyar föld pedig első sorban érdekli az egész országot. Nemcsak a hazafiság, hanem a megélhetés szempontjából is. Mert hiszen Magyarország még mindig tulajdonán mezőgazdasági állam, a miből a távollevők azt hisnek, hogy e termelési ágban a kulturának magas fokú jutottunk. A kik azonban a törvényhozók és a munkások tárgyalásait figyelemmel kísérik, alaposan kiábrándulhatnak.

Mert véletlenül egy esett, hogy a földmivvelésügyi tárca költségvetése ugyanazon napokon tárgyalatott, a melyeken a gazdasági munkások országos tanácskozásnak tartották. Legalább egyszerre kihallgatathatt mind a két felet: a munkadöntőket, a kik a parlamentben ülnek és munkásaitok, a kik egy kis vendéglőben tanácskoztak.

Bizonyos megelőzéssel jéggyezük föl, hogy a szociáldemokrata munkások higadtan és mérsékeltan tárgyalják saját viszonyait. A földosztás és más följárató törekvések vádja ellen hangosan tiltakoztak s általában úgy látszik, hogy a magyar józanész és hazafiság túléli a külső igazságok első mámorát. Még a nemzetköziség is erejét veszítette: s a mozgalom mindinkább visszafoly a törvényesség és gyakorlatiasság medrébe.

Politikai és közjogi természetű követelések: az általános választójog, a teljes sajtó, gyülekezési és egyesülési szabadság. Oly követelések, a melyek elvi hódítását senki se tagadhatja, s csak az opportunista szempontjai akadnak fönn. Ha a munkások valóban oly hazafiak, a minőknek hirdetik magukat, lát vegyék tekintetbe a haza érdekeit s elégedjenek meg a fokozatos haladással. A mint az állam nemzeti jellege erősödik s a munkásszertály értelem színvonala emelkedik, abban az arányban várhatják követeléseik teljesítését is. S legyenek meggyőződve, hogy a törvényhozás már azért se zárkózik el e téren a fokozatos fejlesztés követelményei elől, mert ily módon alkalmunk lesz új erők beolvadása által egy életerős és demokratikus közeposztály — s ennek útján oly társadalmi viszonyok teremtésére, a melyek nélkül állami konszolidációknak nagy művét kellően nem folytathatjuk.

Követeléseik második csoportja társadalmi jellegű és egzisztenciájukat biztosítására vonatkozik. Itt már a lényegesebb dolgokban teljesen össztalálkoznak a kor-

mány törekvéseivel. Valamint Hegedűs az ipari, úgy most Darányi a mezői munkások érdekében oly akció megindítását helyezte kilátásba, a melyben teljes megnyugvást találhatnak. A munkásbiztosítás, a mely már ki is van dolgozva, gondoskodik betegség, aggság és halál esetére; a birtokviszonyok rendezése pedig, a mely szintén javaslatba van foglalva, gondoskodik arról is, hogy a kis ember földhöz jusson. Ezek mellett a munkaidő megszorítása, a minimális bér megállapítása, munkástartalek beszűntlése stb. oly alárendelt részletek, a melyekben a szükséges változtatások a munkások józanúsága és magartatása szerint önként beáll. Ezt mondhatjuk az 1898. évi II. t-cikkéről is, a melynek szigorú büntető rendelkezései a munkás-mozgalmak hatása alatt keletkeztek.

A szociális program azonban, a melyben nagy része van a munkások szociális nevelésének is, csak egyik részét képezi a kormány ide vonatkozó tevékenységének. A Darányi miniszter nyilatkozataiból meggyőződhetünk mindenki, hogy a kormánynak e szerencsés kezű tagja, a ki nagy sikerrel működik az ellentétek kiegyenlítésén, határozott és átvés tervekkel képes föllépni az egész vonalon s a különböző természetű értékesítésére vonatkozó terveivel is bebizonyította, hogy helyes gyakorlati érzékkel nyúl tárcajára fontos ügyeihez. A termelők és fogyasztók ellentétségeknek látszó érdekeit a gabonáraktárak és szövetkezetek folkorálása, a gabona-üzorá és határidő-üzlet korlátozása, a borhamisítás szigorú üldözése, az állategészségügy államosítása s más hasonló átvés intézkedések által hozza összhangba. És mindezekben nagy segítségére lesz Hegedűs Sándornak már bejelentett vasuti politikája, a mely az egyes vidékek érdekeit veszi fokozott figyelembe.

A mezőgazdasági ipar fejlesztése, kapcsolatban a kereskedelmi miniszter irparpolitikájával, hivatva lesz a nagtermelés egyoldalúságának fokozatos megszüntetésére, a mi által jövőre eleje vétetik azon vidékeknél, a melyek az egyoldalúság miatt fenyegetnek. Hisszük hogy mindezek mellett gond lesz fordítva a gazdasági érdekérvételek fontos kérdéseire is, a mely az önkormányzati szellem és erők fejlesztésére, s a gazdálkodás belterjedtségének fokozására lesz jó hatással.

Általában a mezőgazdaságra is áll, a mit Hegedűs az iparra néve hangoztatott: tudomány, szorgalmat, takarékoskagat kell a termelési ágba bevinni, mert a nagy világszerenyben csak így biztosíthatjuk pozíciónkat. Az állam egyes intézkedésekkel

megadja a kereteket, de ezek kitöltése s az egészbe bizonyos lélek és önfelajutó erő beütése a társadalom, az érdekelték föladata.

Az állam megértette a kor szavát s Darányi kijelentette, hogy nem golyóval és szuronyval, hanem humánus intézkedésekkel védekezik az igazságok ellen. Értsék meg föladatukat maguk a gazdák és birtokosok is, a kiknek viszont az önzésből és előítéletekből kell engedniük, ha azt akarják, hogy a viszonyok rázkódások nélkül javíttassanak az ország mezőgazdasági ügyei fölendüljenek.

A miniszterelnök Bécsben. Széll Kalmán miniszterelnök ma Bécsbe utazik, hol a magyar kormány képviselőiben részt vesz Ernő főherceg temetésén.

Magyar szocializmus.

Budapest, április 7.

Ugy hisszük, hogy csupán magunkra vehetnek szocialistáink, hogy sem törekvéseiket, sem programjukat nem veszik komolyan. Ők maguk is a könnyebb végét fogják a dolognak. Kongresszusokat ülnek, excédának, olykor imitt-amott lázonganak, s a czélok szent nevében nem ritkán megkopaszítják lehetőségek társait. A magyar szocializmus, ne esék azok senkinek, paródiája nyugati szocializmusnak. Hogy a szocialis programban sok a chimera, még több a naivitás és csaknem életfölvégig nem számolás a praktikus élet követelményeivel; az nem a legnagyobb baj. Minden újításnak a világ teremtése óta meg volt ez a hibája; hogyan volna meg hirt a szocializmusnak, a mely a világ gyökeres átalakulását hirdeti. A mi szocializmusunk azonban azért kárhözlatandó, mert tisztára visszadés a jöhiszemséggel, az ügyfogyossággal.

A Várkonyi-ügy, a mely még nincs teljesen befejezve, megvilágította a magyar szocializmus forrását és természetét. Kiderült abból, hogy a tág lelkiismeret, édesen beszélő élelmesség ökök kiváncsolt magának a nép nyomorúságából és azt uszora módra kamatoztatta. A Várkonyi apostolokodása nem vált senkinek hasznára magán kívül; ellenben a legnagyobb romlás nem magára, de azokra a naiv lelkekre zúdította, a kik felültek profecziájának. És csodálatos, az a naiv rövidlátás, a mely a Várkonyi hibáitől szűkségellen martirokat csinált, nem akar okólni: ma ép oly könnyűszerrel nyírhatja meg magát, mint a miok még nem tudta, hogy csak eszköz a lelketlen élelmesség kezében.

Azonban ép ez a hiszékenység a bizonyosság reá, hogy a szocialisztikus for-

Lapunk mai száma 10 oldal.

rogás nem csupa hőbort, hogy van rá komoly ok, hogy szánalmánál komolyan kell törődni. Arra nem sokat udjn, a mirol a vezető urak missziójuk teljes tudatában, szörnyen fontoskodva, nagy hangon, még nagyobb eszmezzavarral szólnoknak. A dagályos és pürzvarvos Demostenesek előbb-utóbb le fogják magukat jáni; a kivánatos boldogság sokkal közelebb állónak hirdetik, semhogy föl ne süljének igéreteikre!

Végre is maga a nyomorúsággal küzdő, a kenyérré éhes ember át fogja látni, hogy boldogulását nem a fonnálló társadalom szétrobantásával kell munkálnia hanem azzal, hogy minél organikusabban beilleszkedik a társadalmi keretbe és hogy annak körén belül ökos türelemmel és bátor kitartással keresi a prosperálás feltételeit. Azokban az országokba, ahol a szociálizmus az első forrongás már átment, már is erre a csapásra tért a mozgalm; többé nem hiszi, hogy az új világ csak a réginek romjain süllethetik meg.

Az állam és a társadalom azonban köteleaséget mulaszt, ha a szociális forogást ebben az evoluczióban magára hagyja. Azzal legyünk tisztában, hogy a legtöbbünk alapos a panasz, az élet mindennemű elviselhetetlenül nehéz volta miatt. A munka igény sok ok közrejátszása következtében már nem az a töké, a mely nemcsak a jelent, hanem a jövőndőt is biztosítja. Az pedig elvitázhatalan, hogy minden embernek munkája díjában joga volna a kenyéhez.

Arra kell tehát módot találni, hogy ez a jog valóságáá legyen, hogy a munka kenyeret adjon.

Kétségkívül ez a feladat nagyon fogas probléma, s nem könnyen oldható meg. Éppen mert fogas a kérdés, ugy rémlik nekünk, hogy a megoldásával sem az állam, sem a társadalom eddig nem foglalkozott az ügy fontosságához mérten.

Néhány áxióma kidobása az életbe inkább árt, mint használ. Még a kór kiterjedését sem ismerjük egészenben. Diagnózisunk nemcsak téves, de hiányos is. Ezen kell segíteni első sorban. Tisztába kell jönnünk azzal, hogy mi a baj és mekkora a baj. Akkor, ha nehéz is, nem lehetetlen, találni orvosagot.

De minél előbb, minél komolyabban, tudással és szeretettel kell a gyógyításához látni; mert a kór terjedése, ha nem is rejt magában immens veszélyt, de pótlhatatlan kárt okozhat. (K. sz.)

ORSZÁGGYÜLÉS.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest, április 7.

— Tiszta fog beszélni! Tiszta Kálmán megszólal!

— Wlassics miniszter mond expozét!

Ezeknek az érdekességeknek jart hirt az eles élet. Kiváncsán vártá őket mindenki, s így a földművelésügyi költségvetés határoló részének tárgyalása gyorsan ment. Darányi miniszter tegnapi expozíciójának dicsérete visszhangzott újra két beszédben a Boda Vilmoséban és a Bernáth Jeleseban. Amaz a borhatisítások ellen való helyesebb eljárást sürgette, em az országos mintapince átalakítását kívánta, azonkívül

egy részletkérdésnél Szendrői Imre mondott igen hatásos, ügyes beszédet. Darányi miniszter ma is, rövid felszólalásban, felelt az egyes szónokoknak, nagy tettség közt.

Énnek éjenzés zúgott föl tizenegy órákor, a mikor a földművelési tárca tárgyalása véget ért. Nyomban áttértek a közoktatásügyi tárcaúra és nyimrárt az első tételnél, még az előadót, gróf Teleki Sándort is megelőzve, fölhozta Wlassics Gyula miniszter, hogy szokásához híven a vita elől mondja el expozéját. Nagyszabasu beszéd volt ez, mely kiterjeszkedett a tárca kereteibe tartozó minden kulturális fontosságú kérdésre és ékesszólóan tanuskodott arról a lelkes ügybuzgalomról, eredményes munkásságról és vasszorgalmu fáradozásról, melyet Wlassics miniszter tárcaúra vezetésében mindig tanusított.

A mástól óránál tovább tartó beszédet tolyton, lakadatlan figyelemmel és meg-megújuló tettségel kísérte az egész Haz. Mikor lendületes befejezésében a Haz támogatását kérte Wlassics, hosszantartó tapsall és éljenzéssel tüntetett mellette az egész Haz, és mindentelöl odasereglettek a képviselők, hogy lelkesen gratuláljanak a miniszternek.

Az élnök szímetet adott. A szímet által jart híre a tolyson, hogy Tiszta Kálmán beszédét — melyben a nem-katholikus lelkesek kongrujáról kíván szólni — elhalasztotta, talan holnap mondja el, az erről szóló tételnél.

Igy aztán meg is csappant a szímet után a halgatóság Boda Vilmos beszéde által. Ellenben figyelmet kellett Ócséry Ferenc beszédre, a melyben kulturánk több fontos kérdését taglalta igen ügyesen, szakavatottan.

Major Ferenc emelkedett fel szólasára.

— A Hazon a meglepetés moraja futott át!

— Már megint szónokolt!

— Ezáltal huzamosabban fogom igénybe venni a tisztelt Haz figyelmét — kezdé a nép-parti doktor.

Ez a figyelemzetes hatott. Igyekezett kifele bismekli, a ki csak tehetne. Csak két elvtárs buntak mellette kitartóan. Ez nem volt könnyű feladat; az egyik abba is hagyta egy félóra multán és Mócsy Antal egyedül merengett az elvtárs szövegében. Az unalom fojtó köde neheztől a teremre, az orámutató csöndben uszott át a negyedikor felett, de Major Ferenc még egyre szónokolt. Hihetetlen őresség kongott a teremben, mikor végre Major negyedikoromkor bejelezte a beszédet.

— Pedig még sok mondani valóm volna... — sopánkodott.

— Mar mi se bírjuk; — sugáik a szomszéd-páncsazon panaszosan, a mire mégis megkönyörült Major.

Holnap folytatják a költségvetést egy óráig, akkor kérvényeket tárgyalnak.

Wlassics beszéde.

Wlassics Gyula miniszter másfél órárt az nagy figyelem mellett tartotta meg terjedelmes és tartalmas expozéját, mely minden pártón őszinte hatást keltett.

A miniszter beszédjét itt adjuk bő kivonatban:

T. Haz! Hogy melyek azok a sarkelvek, a melyek engem a közművelődési kormányzat terén vezetnek, mi az a céltudatos, határozott irány, a melyet a legkisebb részletes munkában is minden habozás nélkül követek, erre hosszabban kiterjeszkedni akarok, mert erre néve már többször volt alkalmam itt e Hazban nyilatkozni.

Nem lesz azonban fölösleges bizonyos dolgokat mégis, ha talán esetleges ismétlés lesz is,

itt e Hazban hangsúlyozni. Sarkoslaglagon, t. képviselőház, a mely fele a magyar kulturpolitikának akar szélesebb területéről, akár legkisebb zugából tekintek, mindig az a lélekemelő gondolat, hogy állami és nemzeti egységünk előfeltétele a kulturális területekben, a harafias érzelésben, a közös törekvésekben és eszmenyekben összeforrított magyar nemzeti kultúra képezése. (Énnek tettség és éljenzés.) A céltudatosan választott irány pedig, a melyet soha szem elől nem téveszték, az, hogy soha egyetlen egy reformnál, egyetlenegy lépésnél se közölközzünk ki magunkat az emberiség egyetemes művelődésének közösségéből.

És egy a vezérgondolatok szajbak meg az utam irányát.

Külföldi intézményeknek pusztá átutlése, egyes szaktudósok ki nem forrott elméleteinek valamé megvalósítása bennem támogatóra nem talál. (Élnök tettség és helyeslés.) De igenis, mindnyájunk nemes becsavárát képezheti, hogy ha gyökeres rendszerváltoztatást iktatunk a törvényterá, pl. hogy kiragadjunk egyt a középiskolai oktatás terén, akkor az legyen olyan, hogy az hosszabb ideig bírjon az állandóság karakterével.

Nekünk is ki kell venni ezen egyetemes terelő és gondolkodó munkából az osztályeszközöket és marom mondan, ki is verszik azt.

Altalában, t. képviselőház, a reformalkotások terén az én fővezérelvem — és ezterem méltóságok figyelembe venni és esetleg bíralatok tárgyára tenni, — az előkészítés egységés, parhuzamos koncepcziója. Mert a nemzeti közoktatás szálai egymással szoros összefüggésben vannak, egymással összekapcsolódás dílnak. Egyes intézmények, különféle iskolafajták annyira egymással kapcsolódnak, hogy a parhuzamos előkészítés megelözetlen; pl. a miódn a középiskolai reformmal foglalkozunk, ezzel kapcsolatosan feltétlenül a polgári iskola reformjáról is kell az előkészítés stadiumában tisztában lennünk. Vagy a pl. most a polgári iskola reformjára vétetett tárgyalás alá az előkészítés munkálataiban, ott van azonban a minősítési törvény, a melyen változtatni kell, a parhuzamos munkánk tehát egész sorozata kapcsolódik és fonódik össze. El mezem mondan, t. képviselőház, hogy első szaktanácsossal a közoktatási tanácsosál és a tanügyi lérfák igen buzgó közreműködése mellett, sőt azt is marom mondan, friss eregnyáldó dolgozunk az előkészítés munkálataiban, az egyes szaktanácsosok merem állítani, hogy a népiszkolai tanterv és a tanító- és tanítóképző — és a középiskolai tanterv a polgári iskola, reformja a felsőbb lényesiskolai reformja, mint érett gyümölcs kerülnek ki igen rövid idő alatt, — és foglalkozhat velök az egész közvélemény és remelem, fokozatosan a képviselőház is azokkal, a melyek nem a rendületi ultra tartoznak — a most fölémentelt tárgyszorozatból.

Egyházpolitika.

Ezek körülbelül azok, a melyeket általános-sághoz közelegességek volt a t. Haz elől kijelölés. Ez most, melött tenyugi politikánk részleteit ternek át, a t. Haz engedelmével tárcázni vállalkozókat részének egy kérdéséről kívánok néhány szót szólni. (Halljuk! Halljuk!) T. Haz! Ha az állam és egyházak közti viszony, a felekezeti béke, a katolikus autonomia és katolikus kongrua ügyet csak általánoságban kívánom is érteni; a mint nem is volna helyén it részletesen foglalkozni velük, akkor csak azt imelhetnénk, a mi ezekről az igen t. miniszter-elnök ur olyan pregránssal és olyan szabatossal a t. Haz elé terjesztett. Ahhoz csak annyit tettség hozzá, hogy a katolikus autonomia és katolikus kongrua a maguk illetékes forrmai előt, tárgyalási anyagát képezvén, a Kormány feladata akkor fog ezen kérdésben állítani, mikor majd ezen munkák be lesznek fejezve. A katolikus kongrua ügyében pedig csak egy körülnyerés vagy bátor a t. Haz figyelmét felhívni, a legújabb feltegelhatározásra, mely keltszű jövedelm kiegészítéséről szóló 1898. XIV. t. c. cikkelt kiterjesztette a katolikus lelkesek kongrujáról is. Es szólnom kell e pontnál a keltszű jövedelm kiegészítéséről szóló 1898. XIV. t. c. cikkelt, s annak végrehajtására is, mert ez szűles körököt érint és e tekintetben határozott nyilatkozatot tenni szükséges. A törvény 10-ik §-a azt rendel,

hogy a költségvetés jövedelmek kiegyensúlyozása az állami költségvetésben és ezáltal fölvevő javadalmazásos terhére kiemelkedően alacsony volt és pedig az előző három év alatt fokozatosan a 2-ik sávon emelkedett összes költségvetés jövedelmének 1890 (4-ik s.) illetve 600 koronára (5-ik s.) a további hat év alatt fokozatosan 1600, illetve 800 koronára.

Én akkor, midőn ezen törvényjavaslatot itt a Háznál tárgyaltuk, többször hangsúlyoztam, a pénzügyi bizottságban is kimondtam, hogy ha a pénzügyi helyzet megengedi, időben is, összegben is hamarabb akarjuk ezt a törvényt végrehajtani, azaz nem akarjuk bevárni a hátrát, illetőleg a hat évet (Helyeslés) és azt sem akarjuk, hogy az illető összeg fokozatosan állapítsák meg, hanem mielőtt a pénzügyi helyzet megengedi, a kormány igen természetesen kötelességének tartja ezt rövidebb idő alatt is végrehajtani.

Ezt kijelentem és kijelentem már a pénzügyi bizottságban, kijelentem a törvényjavaslatban, az akkori tárgyalások alkalmával, és most csak ismétlem.

T. Ház! A jelen budgetbe fölvettem 500.000 forint, az a kaphatók létszék és 250.000 forint a kaphatók létszék jövedelmeinek és azon létszék jövedelmeinek a kiegyensúlyozása, a kik már eddig is 800 forint kaptak. Tehát összesen 750 ezer forint van e czímen a költségvetésben. A mikor így összeállítottam a budgetet, hogy 500.000 forintot vettem a kaphatók létszék jövedelmek kiegyensúlyozására, azt abban a fölvetésben tettem, hogy már talán ebben az esztendőben 600 fortra meg is kezdtem a kiegyensúlyozást. De melióltak tudni, hogy a kimutatások a meghozott törvény értelmében, hol felszámított jövedelem és a levonandó kiadások taxatív felsorolva vannak, a szükségletet most kell meg összeháttani, a szükségletet tehát ma meg nem tudjuk. Ennélgyakor, mikor majd a szükségletet meg tudjuk határozni, akkor fogom csak látni azt, hogy milyen összeggel kezdhetem a kiegyensúlyozást. Én természetesen azon leszek, hogy már az idén 600 forintnyi összeggel, vagy legalább is azt nagyon megközelítő összeggel kezdhessem. Meg vagyok győződve — minthogy ezt előre egészen fixírozni nem lehetett — ha jól tudlakdás lesz, a T. Ház e felkintetése a följelentésemnek meg fogja adni, mert hiszen jobb ezeket a pénztalán nem is lehetne fordítanunk (Helyeslés és Háza minden oldalán).

A felső oktatás.

Ezek után átértek *tanügyi politikánk* fejtegetésére. Először is a felső oktatásról kívánok beszélni. Kijelentem már itt a Háznál többször, és élvem most is az, hogy a felső oktatásnak organikus törvényével való szabályozását tartom elkerülhetetlenül szükségesnek. Megmondtam már akkor, a mikor először igen bőven fejtegettem a kérdést, hogy határodti arra, hogy mikor nyújtsunk be törvényjavaslatot e tárgyról, nem fogadtak el, mert oly nehéz, bizonyos és szövevényes a kérdés, hogy terminussal nem köthetnem meg magamat az egész felső oktatásnak törvényével való szabályozására nézve. De annyit mondhatok, hogy az előmunkálatok már a legerősebben folynak.

De, a képviselőház ennek megalkotása előtt nem zárkózhat el a részletes kérdéseknek, ha kell törvényhozási, de mindenesetre több kérdéseknek rendelteti után való szabályozás elől sem. Mindjárt legelőször fölmentik egy dolgot, a képviselőház, a munkaidő és szüneti kérdés.

Hát, a képviselőház, a szorgalmi idő jól kihasználása és az arányos munkaidőnek megjelölése az iskola legbizonyosabban elvárja. Azt a szünetidőt, a mely ma az egyetlen van, tartatlanságnak vélem. (Helyeslés). Ez, nézetem szerint, elhagyható rendszer, mely a követő január végén, illetőleg február elején kezd. A beiratások tartanak 14 napig, követőleg február 15-én, mondjuk 20-án kezdődnek ismét az előadások, — mert ilyenkor folynak az alirások is, — azután következnek a vizsgák. Azt a szünetet, ugy, hogy tulajdonképp a leghezszebb szorgalmi idő szeptember 23-tól körülbelül december 15-ig tart.

Hát, a képviselőház, én tovább nem tartatlanság lónn ezt a rendszert. Habár a legjobb

intenciók vezették is hivatalbeli előleimet, mikor a felső tanjárukat illeti, nézetem szerint ezen okvetlenül változtatni kell, hisz a rendszeres vakációk, mert folytonos szorgalom előadási ciklusok vannak és ha más nem, az alirások és beiratások tartják vissza a komoly tudományosságokat a tanárokat is. Hát, a képviselőház, ezt rendelteti után tologom ténny, mint hogy eddig is rendelteti után történt a dolog. En csak azért nem adtam eddig ki a rendeletet, mert meg akartam hallgatni az egyetemenek az érkezőben, de most már semmi sem tart vissza attól, hogy a jövő tanévétől kezdődőleg ezt a kérdést így rendezzem.

Az elméleti jog és államtudományi államvizorokra vonatkozó törvényjavaslat ma már a T. Ház asztalán lenne, azonban a két protestáns egyház konventje megkeresett engem arra nézve, hogy a törvényjavaslaton előadott tervezeteket közöljem velük, így közöltem is, most varázslat sem vélemények bekerült, magam azonban bizonyos alapelvekre nézve teljesen tisztában vagyok.

Először is, tisztelt ház, én magában a tannemében az egyes főtagokról a kötelező kollektiviumi illetve részben szemináriumi gyakorlatnak vagyok híve (Helyeslés) óhajtom, hogy bizonyos főtagokról, — nem akarom részletezni, — kötelező kollektivium hozassék meg. (Helyeslés). Második élvem a kötelező tudorag megszűntetése. Harmadik élvem az, hogy a tudorag tudományos jellegű kőre szervezendő, és pedig ugy a jog-pont az államtudományi tárgyakból kisebb csoportokra osztva, ugy, hogy ez az jelenlét tudásnak igazírtó lesz.

Az államvizorok utjazszervezők de pedig egy államvizorlat legyen csak és a két egyetemi-kiegészítő vizsgálat keretében, t. i. a jogtudományi és az államtudományi csoportokra vonatkozólag. Ezzel a bifurkáció, azaz a külön jog- és külön államtudományi képesítés megadását, mert tarthatlan a dolog, hogy a közvizsgálati pályára készülőknél a jognak főtagjainál sem szerepeljen (Helyeslés). A közvizsgálati vizsga, ugy hiszem, egeresre győri vizsga lesz, mert hiszen a külön ügyvédi és külön bírói vizsga helyes lesz egy egeres gyakorlati vizsga, a mi aztán azt az ügyvédi, mint a bírói pályára készít. Ez az igazságügy-miniszter ut hatakörébe tartozik.

Az államvizorok bizottságát a tannemzettel följelentett óhajtom szervezni, de ismetlem, hogy a bizottságban az elméleti értekek akarok egy sulyt biztosítani, mert ennek a vizsgálatnak par excellence megis elméleti viszának kell lennie.

Azután, a T. Ház, megállapítottam ezen törvényjavaslatnál azon föltételek és követelmények, a melyeknek igazolása előlítottam arra, hogy az egyes jogpáncsok az államvizorlati jogostól elválasztóvizorlat kiállítását, illetve a természetes dolog, hogy ezeket a föltételeket a törvényben kell határozni.

Nagy sulyt helyezek arra, hogy legyenek végre olyan jogpáncsok, a melyek valóságos kulturális központok legyenek, mert én, a mennyire hite vagyok a politikai centralizációra és itt nem értem az adminisztratív centralizációra, épp oly ellenséges vagyok a kulturális centralizációra is. Azt akarom, hogy kulturális centralizáció ne jőjön be ebbe az országba, hogy az egyes vidéki városok valóságos művelődési központok legyenek, (Elnök helyeslés) és az egész művelődési politikánkat képtárnak, muzeumok létesítésével s.b. odairányozom, hogy ilyen értenek magyar köznevelődési központok teremjenek. (Elnök helyeslés). Az ilyen jogpáncsok számára szűkebb erők támogatását képezik annak a rendszernek. Rövidlen megemlítem meg azt, hogy megpírtam a Háznak, hogy a Jöszel-megvetetnek egészen új tantervet és szigorlati szabályzatot adok. Ezt csak annyiban vagyok bátor megemlíteni, hogy ígéretet beváltottam, mert az új szigorlati szabályzat és az új tanterv a Jöszel-megvetetnek számára már kidolgozott. Az egyesületi szigorlatok vonatkozólag beszűntetjük a további intézkedéseket. Amíg nem adhatom ki a rendeletet, meg a reciprocitás kérdése nem tisztázott Ausztriával, a mely azonban, mielőtt teljesen tisztázva lesz, minden sem akadály arra nézve, hogy az új orvos-doktori

szigorlati vonatkozó intézkedések megtégyék és erre nézve jellem azt, hogy a főszempontot arra helyezem, hogy a praktikus gyógyászat követelményeinek mindinkább megfeleljen az az orvos-szigorlati szabályzat. Itt följelentem, hogy az alapvető tárgyakból előbb sikeres szigorlatot teendő, akkor aztán bocsátásnak az u. n. klinikai évekre, s ehhez meg a gyakorlati kipróbálás előtt szándékozom meg egy évi kötelező kőrházi gyakorlatot behozni.

Különös sulyt helyezek a tanárképzésre és erre nézve melletlen följelentem, hogy a főszempontot arra helyezem, hogy a tanárképzés az ígéretet? Az idei budgetben már van a tanárképzés reformjára bizonyos összeg szeptemberrel kezdve. Ezt a rendeletet én addig ki nem adhattam, meg a törvényhozás törvényerőre nem emeli a budgetet. Megmondom egészen röviden, hogy melyek azok a főlélek. Először is a mostani tanárképzési intézetet az nem tartom egészen célszerűnek és helyesnek, mert nincsen gondoskólva olyan organumról, a mely organum ezt az irányítást, a képzésnek intenzívbe való tételét biztosítja.

A tanároknak, a képviselőház, itt alkalmasodniok kell a tanárképzés követelményeire. Eddig nem mondhatnám, hogy nagyon alkalmasodtak. A tanárképzési szempontoktól speciális tudományos buvárkodás mellett épp ugy együgyelmé kell venni a tanárképzés követelményeire. Tehát: tanulni a megantitani az illetéket, az is igen nagy föladat. Ha már van u. n. tanárképzési intézet, akkor erre is kiváló sulyt kell helyezni. Pl. nem tartom egészen helyesnek azt, hogy csak kisrészlet részleteket halljanak az egyetemi előadások és teljes összefüggésben a tárgyat magán nem látják, a melyet egész életükön át tanulni leszek hivatra. Hisz a bölcsészeti hallgatóknak is a bölcsészeti tárgyak tanulása szükséges, hogy az egyetemi előadások förtőze feleljen meg ezen tanárképzés követelményeinek. Minthogy egy új intézményről a budgetet, az u. n. egyetem kiterjesztéséről: university extension, erre nézve akarék nehány kijelentést tenni.

Cambridgeben 25 év előtt felmélődi hallgató és 40.000 bizonyítvány állított ki a művészi és egyéb iskolákban, a melyek a kik az university extensionban részesültek. A Société des amies l'université lejt ki e térer nagy tevékenységet. Bácsban is, ha melióltanak körültekinteni, a plakatok ott vannak az university extension előadásai majdnem minden utaszonkon és pedig előlélek és jeles professzorok előadásáról van szó. Nalunk két intézmény van, a Szabad Liceum és az Országos Nemzeti Szövetség. Én nem kívánok itt utánozni egy külföldi intézményt sem. Nagyon kicsi az összeg, a mely rendelkezésre áll, de a szerves kapcsolatuk keresem a Szabad Liceummal. A főszorlat arra szeretném fektetni az én iniciatívámban, hogy a vidékre is kiterjesztésnek ez az university extension.

A középiskolák.

A középiskolákra térek át és a mit szükségesnek tartok meg itt is a képviselőház előtt, a melynek a gimnaziumok és reáliskolák. A számuk is növekedni ezeknek az iskoláknak. A polgári és szaksziskolák is szaporodnak, de azért mindig a gimnazium a legterjesztőbb. Természetes dolog, mert a legtöbbre képesít. Egyébrint egy kis tevéds is van a dolgban, sokan azt hiszik, meg pedig előlélek körökben is, hogy a gimnazium csak jogászoknak képeket és nevel. Hiszen a politechnikumok több gimnazium van beiratkozva.

De kéntelen vagyok kijelenteni, hogy a gimnaziumok eddigi száma ma még nem alkalmasodhat meg, daczára annak, hogy az abszolút szám nagy, de a territorialis elhelyezés nem telet meg és így erősebb művelődési központok, különösen a megyék székhelyén, ott, hol központok vannak, a gimnaziumok fölállításától tartózkodni nem fogok, harmennyire óhajtom is, hogy a szabad pályákon keressék meg ifjaink a meghehető módot.

A középiskolákra kiváló gondot fordítok, a mi természetesen dolog, a kormányunk föladatait képezi. A középiskolai tantervet el is készítettem, a hol az eszme-lebegett előttem, hogy az európai színvonalon meglegyen, de magán viselő a nevezeti karriert is.

nagyvárdi Zöldta-szálló és László-fürdő bérlőjének leányát Uganán nap tartotta eljegyzését a menyasszony nővérével. *Cselegény* Ninoval *Korvidasszony* Gábor főhadnagy a 39. gyalogezredben.

Lopás egy járásbírószágnál. A esküszent-mártoni járásbírószágnál egyik közelebbi ájél ismeretlen tettesek behalottak a járásbíró hivatalos szobájába a onnan azt a *Szűcs* gyalogezred kispapjának, mely az értékes kasszánál szolgált, ellopott. A tetteseknek a kasszának ez ideig még természetesen nem sikerült nyomára juttatni.

Erszékét királyi emléke. Ehó 6-án d. e. lepeztek le Mentoneban az Erzsébet királyné emlékére állított emlékművet. Az ünnepség melyen meghattotta azt a nagyismerő ajátos közönséget, a mely a lepezésben jelen volt. A nizzai püspök szép emlékezővel mondott. Az ünnepélyen ott voltak: Esterházy Pál gróf, mint Ferenc József király képviselője, Pononby kapitány az angol királyné képviselője, Grassi főtitkár a szövetségi elnöke képviselője, Glaise konzul a külügyminiszter képviselője, továbbá Joly tábornok nizzai kormányzó, a mentonai polgármester, a konzuli testület, Beaugott ezredes és a 27. vadászrezd tisztikara. Szász-Meinungen hercege és az osztrák magyar költőinknek sok tagja pompás koszorúkat küldött. Ferenc József király táviratlag mondott köszönetet.

A honvédelmi miniszter betegsége. Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter, mint már említettük, csúszos bántalmakkban szenved. Műtán a baja roppant fájdalommal jár, orvosi tanácsára iszapfürdőket hasznal a tegnapelőtt elkötözött a budai Lászlók-fürdő szállójába a szorgalmas veszi a fürdők. A miniszter két hétet tölt ott.

Halálosvégi pisztolyparba. Mint Koblenzből jelentik, *Döry* hadnagy és *Lowenkort* ájásk között tegnap pisztolyparba folyt le. Lövekről ellenfele álltáshoz talált. A sebesült meghalt. A parbaokja egy orfennemenés miatt történt összeállítás volt.

Nagy tűzvész New-Yorkban. Tegnap New-Yorkban legett egy ötemelekes lakóház. Het ember a langokban lelte halálát, sokan megsérültek. Kilenc embernek nyoma veszett.

Dr. Ottó Ebenecht hidegvízgyógyintézet hirdetésére fölnyitjuk olvasóink b. figyelmét.

TÁVIRATOK.

(A „Magyar Polgár” eredeti táviratai.)

Az országházoból.

Budapest, ápr. 8. A képviselőházban ma folytatott a közoktatásügyi törvényalkotásról, a melyhez *Marjay* nagy figyelmével közölt beszédet. Beszédében a sokakörű kiterjesztésével és abban rejlő veszedelemmel foglalkozott.

Utána *Tisza* Kálmán emelkedett föl, hogy a kelkeszi jövedelmek kiegészítéséről beszéljen.

Tisza beszédét az ellenzék zongája előzte meg és némelyek közbekiabálták, hogy a lex Tiszát expliája, mire *Tisza* Kálmán rákötözközt, a jobboldalt tiszessége mellett jegyezte meg:

— A lárma bizonyítja, hogy az rég meghalt, *Tisza* pedig él. (Ejtenés jobbról.)
Ugron Gábor erre emelkedett föl, mire *Tisza* Kálmán megjegyezte, hogy ő mindenkit meghallgat a így követeli, hogy őt is meghallgassák.

Erre a csend helyreállt és *Tisza* folytatta beszédét, melyben felhívja a miniszter figyelmét, hogy a tanítók körpötlékét ne az egyházi alapból fedezék, hanem azt a kormány egészítse ki.

Tisza után *Páder* a katolikus nevelésért, *Hock* János pedig az elmlut politikai küzdelmekkel és az azokból előállt helyzetet foglalkozott.

Hegedűs miniszter utja.

Budapest, ápr. 8. *Hegedűs* Sándor kereskedelemügyi miniszter az elmlut éjszaka 2 óra 20 perckor érkezett hazá az orient express vonattal.

A miniszter nejevel és leányával, továbbá *Navratil* tanár, ennek neje és leánya kíséretében érkezett Konstantinápolyba, a hol a „Pera Palace”-ban szálltak meg.

Az osztrák-magyar nagykövet egy konzulatusi tolmácsot és egy követségi kanoszt rendelt a miniszter mellé, a ki ott időzőse alatt egész idejét a magyar kereskedelem ügyének szentelte.

Hegedűs miniszter már korán reggel talpon volt, sokat tanácskozott és pontosan informáltatta magát a viszonyokról. Elutazásakor a miniszter kijelentette, hogy utjának eredményeit rendkívül meg van elégedve. Tapasztalatai alapján nagyon szabvány újításokat szándékozik életbe léptetni a Keletre irányuló kereskedelmünk érdekében.

A szultán a miniszter ott időzőse alatt fölajánlotta udvari fogatait, s egy szárnysegédet akart rendelkezésére bocsátani. A miniszter azonban nem fogadta el a szultán kegyes ajánlatát.

Szász Gerő jelölése.

Zilah, ápr. 8. A szilagy-szolnoki ref. egyházmege választói *Viski* eszper felhívására ma itt általános értekezletet tartottak, melyen egyhangú lelkesedéssel *Szász* Gerőt jelölték a püspöki székre.

Az újságírók kongresszusa.

Róma, ápr. 8. A kongresszus második napján az újságírók a római műveltségesség vendégei voltak. Az este lényesen lövte le. A hangversenyen közreműködött *Twa* Terézina, a hírneves hegedűművész is.

Csütörtökön este nagy díszelőadás volt a Teatro Costanzi-iban. A Bohémek kerültek színre, Bellinioniával.

Ma debben *Gasetti* báró osztrák-magyar nagykövete fogadta a kongresszus ausztriai és magyarországi tagjait. *Gasetti* báró kiloghatatlan szeretettelossággal látta el a házigazda tisztét. Szívesen udvázolt *Singer* Vilmos elnököt és minden vendégével a legkedélyesebben társalgott. Gazdag buffetis várta a vendégeket. Ott volt a logdatáson nemcsak az egyes követségi személyzet, de Róma legelőkelőbb társasága is. Mindannyian el voltak udvázolva a pompás vendéglátás lelett, a melyben a nagykövetségi palota lényes teremben részük volt.

Ma este kivilágították a Capitoliumot, a hol *Ruspini* herceg polgármester fogadja a kongresszus tagjait.

Holnap az olasz közoktatásügyi miniszter fogadja a kongresszust a Palatinuson.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi Játékrend:

Vasárnap	delután: A madarász este: A Gyűrűkörös lányok. (Születés XVII. sz.)
Hétfo:	A Gyűrűkörös lányok (b. 171. sz.) Kedd: Aranylakodalm. (Születés XVIII.) Szerda: Folt, a mely tisztit. (b. 172. sz.) Csütörtök: A baba. (b. 173. sz.) Péntek: Carmen. (b. 174. sz.) Szombat: Egy hónap története. (b. 175. sz.)
Vasárnap	delután: Boszorkányvár. este: Egy hónap története. (b. 176. sz.)

Az Itthon színházban. A közönségnek bizonyára emlékeztetésben van az fényes sikerű estély, a mit az *Itthon* írók és hírlapírók köre rendezett tavaly a színházban. A kör az idén is rendezni fog egy ilyen estélyt, mert *Bilány* József, a színház intendánsa egy estére átengedte a színházat a hírlapírók körének. Egyelőre csak azt jeleztek, hogy az estély a multkorhoz hasonló lesz. Valamely névsz darab egy felvonás, vagy pedig egy egyfelvonásos dolog fog szerepelni a műsorban, míg az este több részét egy hangverseny fogja betölteni a legváltozatosabb, legérdekesebb programmal, olyan, a melyben a közönségnek máskor alig van része. Ezen az estén valószínűleg a színház összes művészei és művésznői közre kovácsolják a hírlapírók iránti szívességébe.

A kör most éppen az estély programjának összeállításán dolgozik, s lehet, hogy lapunk hettől, vagy keddi számbában a teljes műsort is közölhetjük és tájékozással szolgálhatunk a hangverseny idejére nézve, a mit a színház igazgatósága meg nem jelölt ki. A mennyiben az estély jövedelme az *Itthon*-é, az estélyt illetékeszmetben tartják a pályakörök majd előljárás után fog jutni a közönség.

Színház. Tegnap este Verdi operáját, a „Troubadour”-t adták színházunkban, *Koranyi* Frida szerződött tag föllepével. A kasszanyom Azucena szerepeben tisztességes sikert ért el, s a közönség néhány jelenetében megtapotta. A darabban *Mezei*, *Fejér* és *Szekély* Irén emlékező szerepben nagyobb szerepeket.

Sárosi Paula, a ki pár hét előtt a kolozsvári színpadon vendég szerepelt figyelemreméltó sikerrel, csütörtökön a debreczeni színházban lépett föl a „Madarász” című szerepében. A debreczeni közönség, mint az ottani lapok írják, akceptálta azt a kedvvel és tisztelettel, melyet a kolozsvári színházlátogatók alkottak a fiatal énekesnél képességei felől és földmúlattal tapasztalt a vendég.

A Magyar színház udjónaság. *Budapesti* levelezők írja: A Magyar színházban április 8-án két új darab került bemutatásra: *Makai* Emil *Robinsonok* című vígjátéka és egy francia operett, a *Barnett-lányok* A Robinsonok szerzője, a fiatal írói gárdia egyik legtehetősebb és legnépszerűbb tagja, darabjában egy angol tudós szerepelt, a ki szolgáival együtt egy ismeretlen szigetre kerül, a hol kétezer évtel elzölt odavetődött görögök utodai élnek. A modern civilizációnak a klasszikus görög világba való mulatóság beleesésepené kacsagtatót összeállításokélt támaszt, melyek egy csomó derűsen pozitívus, kedves élményű jelenetben játszódnak le előttük. *Gasetti*, a *Barnett-lányok* című operettben, melyhez *Várnay* szerzette a filmbemutató zenét, igen derűs szerep. Vaskos komikummal, mely bővíven van a borsos pikantériának, adja elő, hogy a szabadszajú és nem éppen kényeskedő

angol leány Parisban melle fertuagos módon fogdos magának férj. A közönség előrelátótlan úgy Makai, mint finoman cizellalt apróságát, mint a horomnyársasat hűbész lepezettségét nagy letérséssel fogja fogadni.

GYÁSZROVAT.

A nagyszonság utolsó útja. Tudósítáink megadják már, hogy Tezsa József hármószerkeget főújság elhárít nézőknek kopogását április 6-án reggel beszentelték Szép-Szegyőn, azután átállították Szarazpatakat. Napleryes, gyönyörű tavaszi időben tette meg az előadásodott szívé, jóasog nagyszonság utolsó útját. A szokály faluban, a merre a szomorú menet állított, mindenütt baranzolás fogadták a főispánéi aszkoszeját a nép köztbe habbado szemekkel, kalapját levele állott sorfalat.

Szarazpatak közégben már rengeteg sokaság varakozott, ugy, hogy a közönség utcaai alig fogadhatták be a kocsi és gyalogosok tömegét, mely tiszteletteljesen nyitott utat a gyalozó család előtt a tenő-utczákig.

Itt az elkerített sírboltzat előterén **Fejér Mano espers, Maroly** Antal kezdi-szentlelkei és **Bápolthi Ferenc** Szarazpataki plebanosokkal a gyalozó család jelenlétében szentelt meg az aranyozott barna érczkoporsót, melyet a temetkezési vállalat egyszerűen alkalmazott aztán a sírboltba helyezték el, melyben alig lért meg a koszorú sokasága.

Meg egy gyalozál és utolsó istenhozzái után az utolsó szertartás véget ért.

A gyalozó családhoz özönével érkeztek a részvételvartai Kondoláltak a többök közt: **Tiszta Kálmán, Darányi Ignác, Csék Ervin, Gromon Dező, Majláth Gusztáv** gróf stb.

Egy rég. lelkész halála. Maros-Szent-Benedek közég április 5-én elszávozta 79 éves öreg rég. lelkész: **Bartalus Sámuel**, aki 48 éven át végzte a faluban a rég. lelkéssé alisa funkczióit. A derek, nepezerő öreg ur mely részvéteket kellett mindazok körében, a kik az elhunytak ismerősei voltak. **Bartalus Sámuel** halálával **Kovács Klára** özönny férjtel, **János** bukaresti rég. pap és romániai espers, továbbá **Bartalus Lilla, Bóna, Simed és Feri** édesutjaitk vesztették el. A temetés ma (szombaton) délután meg vége Maros-Szent-Benedek.

Borbély Mihály 48 as honvéd, aki 29 éven kereszült a városnál a eselő-nyilantartási hivatalban volt alkalmazva, az éjjei 2 orakor, hosszas szenvedés után meghalt. A derek öreg honvéd általános ismeret és szeretet alkaja volt a városnak s mint önkéntes tisztoz szakaszvezető és kisdobos önellen bürgoszagok taradozta a kör érdekében. Temetése a 48-as honvédek és tisztozok teljes számmal fogtak ki-vonulni.

Budapesti levél.

Budapest, ápr. 7.

A sátoros ünnepek után való heletek *eszenka* *Aéli-nek* nevezi a magyar nyelvjárás. Valami sájtásog, almos hátravetésig eszelésnek szokás napokon. A ki milatott az ünnepekben, az tarad, unatkozott, a ki pedig mindzet meg nem eszelekedte, az úgy találja, hogy csupa eszokasból is illik az állomosság markirozni. Leghágytatabb természetesen az *ünnepi utasok*. Jó magam szeneveléyes utazó vagyok — de az ünnepi utasoktól hordozók. Egyetlen egyszerre utaztam ilyen alkalmommal, de soha többé nem kerék beltem. Valami borzasztó az egy forró kupában, hatol, esedleg nyolczadmagával össze-szótoltatni időt és Bécisig — vagy plane Finneget jó szervizt meg sem tudni mozdítani. Fiumében aztán egyszemre a kikötőbe riaszt a vonat, és megmennek a San-Marcos szomszám, a termes gótzárojára. Ágyonfardára érkeznek aztán a lakugyó városába, a melyet két napon át úgy meg akarnak ismeri ezek az ünnepi glob-trot-

terek, hogy még a Malibrau-színház közelében levő, piszkosságáról híres csaló di cagnolettó-t is végigtámasztják. Hat még a ki többet is akar látni, megérle Milánóig, Romegyőig is megal, a visszajöve azzal a löbész öntudattal, hogy evetti jänge macaront és látott-himatlantlan ssepégy talánokat.

Több ismeretet hajjal szerezhet valaki öt nap alatt a ciztomok hónapban Ákik itthon ünnepelek, azokat többnyire az alagi meeningek tartották Budapestben. Mint a középkori Vitézsánc, ugy meglepő néhány év óta a sportolók a főváros. A lövészny ma már korántsem az a nemes, lovasias sport, a minőnek Szecsenyi István gróf képzelte, a ki nálunk meghonosította őket, de a közép, meg az also osztálynál egyszerűen dízel, gschelt — valamelyes nőbel színezettel. A kávéházban csupa műszavakkal dobálóznak a sárja czipós, nyakukba óriási lát-cseregő akasztó fiatal óriások — és szinte percz az asztalt a pályavardhoz vágató *gummradler*-ektől. Meg a plotyka sem tenyészik olyan bujan ezekben a sportszenvedélytől líhegö kebekben és senki sem bírja példáló, hogy Kőbörg Luiza nem meg Brúnssébe, hanem térjené valamely ausztriai jószágok telepszék meg a városra, úgy grázt sem emlegtek, pedig a régebbi generáció nagyon jól emlékezhet az elhunyt Ernő főhercegre, a ki mint hadtestparancsnok hosszú éveken keresztül volt a magyar főváros lakója. A mennyire ez az ötvenes éveken lehetséges lehetett Ernő főherceg nagyon népszerű volt Pestben. Igazi katona természetese semmi szemérmőnt nem szeretett.

Az akkori Walthar ma Bodnár-telep uszodába járt fürdési és akárhányszor átment a Császár-fürdőbe, és igen jó mulatott azokon a balikon, a melyeket akkor ott Szekrényessy József rendezett és a melyek rendkívül híresek voltak. A fürdőug uszodába eljárt a vidékre is vadászgatni, rendkívül vidám, kedélyes czimborának bizonyult ilyenkor. Általában nagyon vidám kedélyű volt s a Habsburg-család bonvivant-jának tartották a régebbi időben; a pénz nem olyan könnyen bánt, hogy örökké tele volt anyagi zavarokkal, s a királyi, mint a dyasztia volt akárhányszor kifutott tekintetű, megkeze-ri rugó adóságai. Ernő főhercegről mondá Albrecht főherceg, hogy *örökké kiskora marad*. Jó szíve is növelte zavarait, mert senki nem fordultaiott hozzá, hogy *örökké kiskora marad*. Jó szíve is növelte zavarait, mert senki nem fordultaiott hozzá, hogy *örökké kiskora marad*. Ha koldus jött elebe és kisebb pénz nem volt nála öntudattal, azt edta oda minden goldkodás nélkül. Rendkívül lovasias ember volt — és sok vonas emlékeztet vissza a néhai Ré-falantunomra, Viktor Emmanuél olasz királyra, a ki sokora volt. — Errol sokat tudnának beszélni azok a hölgyek, a kik Arcoaba jártak gödlni, mert a főherceg akárhányszor meglepette őket egy-egy pompás virágoskorral.

Az újabb udvari grász egy időre megint el-napolta azokat a mulatságokat, melyeket az arisztokrácia a versenytad alatt tervezett s egy egyelőre halacs kiállítás élenkbe szezonra. A főherceg nánica meg a római újságrö-kongresszus ünnepségeire is kibíratott, a mennyiben közeli rokonságban áll az olasz király családdal; a tervezett zajosabb mulatságok közül egyet sem tartának meg, sőt a színházak is zárva maradtak. A színházról szólván, nálunk most egy nagyon erdekes újítás kelt nagy érdeklődést. Az ifjusság előadások ezek, s különösen az első, Katona balhatalian Bánk bán-ja, kellett óriási vrelékedés. Ném annya az előadás maga, mint koszorúsunk. Jókai magyarázta, a ki a sűrű sorokban álló ifjúság frenetikus tapsokkal és éljenekkel jutalmazott. Maskor nem igen kedvez meg ilyenkor az idő a színházaknak, mert mindenki a szabadba igyekszik. De, most a szokatlanul hűvös tavaszunkban ez és a kávéházak még mindig kedvelt rogam. — Egy színház-hajlék is nyílt meg az ünnepek alatt, a Zöldi Marton városigeti Dalos színháza. Ennek a színházban hatalmas misztioja van és hivatalosa, hogy régi Hókömbeli izleletességek után jobb színpadi teremekkel fejlesztesse a mulatságokat kereső publikum közlése.

A derek igazgató egy latszik tudja is ezt, mert társulatát a legjobb erköböl szervezte s repertoariján, nincs semmi puszta. A többi színházok is készülődnek hosszú évek után ez lesz az első nyár, mikor a krisztianvárosi szin-

körben az ompipotens Krecsányi társulata helyett más — a Makós fog játszani. Névsora meglehetősen ismeretlen tagokból áll, a starti. — R. Héthy Laurát kivéve — úgy hogy a budai publikum talán vissza is kívánja majd *Náci* pabum. Előre azonban nem lehet semmit se tudni. Majd eljő-e ez annak idején a nyári kritikusok, a kik már nagyon készültik a gukkert és — hegyezik a czereszát.

A legjobban azonban a zöldbéli vendéglősök örülnek a színházoknak: a Marvány meynassom, meg a klasszikus *politikus szatés*, szalma özevegék eladorója, a hol olyan jól esik a tejes saláta egy kis idelelvál. — Kerem, ne tessék valami rossz szájúakat gondolni — távol legyen tőlem egy ilyen huzatos merénylet!

D'Artagnan.

Szerkesztőségi telefon-szám 49.

Kiadóhivatal- és nyomdai telefon-szám 364.

NYILT-TÉR.

Uj fogmüterem!

A n. é. közönséget van szerencsém értesíteni, hogy

Kolozsvárt, főtér 18. sz. I. emelet

fogmütermet

nyitottam, hol a mai kor igényeinek megfelelő, művészes kivitelű teljes *fogsorokat*, valamint *egy fogakat — legméltányosabb díjak mellett* — készítek.

Tisztelettel

Kemény Ármánd,

műtőgaz.

312 1-1

Fontos tudni!

a n. érd. közönségek, hogy a **tavaszi és nyári Ára udjónások** megérkeztek, különösen: **mél-, fészék és gyerekek csipőik, fészék és áu-kalapot ingek, gallérok, kőzöl-, nyakendők, kotyók, nap- és esernyők, harisnyák** és vas-lásztékban és merakott szabott arak mellet kaphatók.

Sipos Testvérek

csipő-, kalap- és fészék-árúházak

Kolozsvárt, városház-utca 1. sz.

242 13-39

Mi az a Schapirograph?

A Schapirograph a legjobb sokszorosító készülék, teleke nyomásra. Rövid idő alatt 5000 drb. kelt el. Ára 15 ft. Kicsiret megtevéssére 4 napra bertelesen küldök egy Schapirograph-ot és nem tévészt eszték csak bertelesen visszaküldök kiváncsi Prospeciust ingyen. Ára 1-1-4

Főközpotelet: Fritz Polh, Wien 1., Rudolfplatz 13.

Az Ujvilág nyitása

ma, szombat apr. 8-án

a m. kir. honvédzenekar,

holnap, vasárnap

a cs. és kir. 51. gyalogezred zenekara

hangversenyez.

Válogatott műsor. Tízegyetik szelő.

Szeves pártfogóktól kir.

PFERSCHY FERENCZ,

zenélőgáza.

318 1-1

Eladó likör-gyár

Kolozsvárt.

1832. év óta fennálló SZILÁGYI ELEONORA-éle
jó hírnevű 378 3-4

likör, puncsessencia és rumgyár

— céggel és a gyártási rendszerrel együtt —

szabad kézből eladó.

Értekezhetni Kolozsvárt, belmagyar-utca 22.

Szobapalló fénymáz házi használatra.

O. Fritze-féle Bernstein olaj-lackfesték
 O. Fritze-féle Bernstein olaj-lackfesték
 O. Fritze-féle Bernstein olaj-lackfesték

felülmál minden más gyártmányt tartósság, keményebb és fény tekintetében száraz 6 óra alatt, jótállás mellett

kládóbb minden más gyártmány-nál, 1 kg. elegendő 16 m² mester egyszerű behúzására.

minél fogva használata a legolcsóbb.

Kapható Kolozsvárt: Burger Frigyes ur drogériájában. 308 3-39

Kufeké féle

a tej legjobb hozzatété a betegséget megakadályozza és eltávolítja gyermekliszt

Kapható: gyógyszerárakban, és drogulistáknál

Németalföld-amerikai

gőzhajó közlekedés htenként egyszer vagy kétszer,

Rotterdamból New-Yorkba
 Cajüte-iroda: Bécs, I. Kolowratring 9.
 Földháló-iroda: Bécs, VI. Weyringergasse 7 A.

I. Cajüte: II. Cajüte:

Apr. 14-étől okt. 31-ig MK 290-300* Ang. 14-étől okt. 31-ig MK 290
 Nov. 14-étől márc. 31-ig MK 290-300 Okt. 1-étől júl. 31-ig MK 290

* A Cajüte felvételhez és magyartólhoz, egyesítésnél előző győzelemmel és elengedélyezésre képez. 301 1-13

MAX KORN

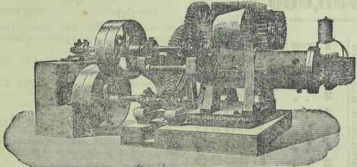
mérnök

GÉPGYÁRA BÉCSBEN,
 Währing Theresiengasse 9.

készít mindenféle

FÁTFELDOLGOZÓ ÉS SZERSZÁMKÉSZÍTŐ GÉPEKET.

55 9-13

Louis Jäger, Köln-Ehrenfeld

téglakészítő gépgyára.

Fiók-üzlet és iroda: Prága, Kgl. Weinberger Zizkastrasse 10. n.

Készít 1862. óta különleges és tartós téglakészítő gépeket, tegy szajkót elemest szerkezettel, 6-15000 téglára naponta: szűz-hengerrel, palota és kőveken szuszogó; hengerműveket nagyob és lemmrebb kővek kirakásához; szagvágó, keverő és más gépeket; kézi- és gőzerőre rovatkos téglaszajkót, csőszajkót, drót- és lánccsőtől továbbított, elvastonát, felvonókat stb. Jótállás mellett készít teljes berendezéseket, minden nagysághan, a legnehezebben feloldozható anyagokra is. Készít rajzokat téglakészítő-komplexiók skizmával vagy a téglák, körmenetkezés tartós tászerkezettel stb. stb. 164 3-3

Katalógus és bizonyítványok bérmentve küldetnek

Bámulatos szépséget

lehet elérni a dr. Spitzer-féle Mária kenőccsel, a mely már egy tégely használatánál elhalványítja a szeplő- és mlyfoltokat, állandó használatra pedig teljesen eltávolítja. A „Diana-Powder” és „Mária-szappan”-nal használva pedig megújítja az arca bájoson és kélőjét a kéző öregségig.

Kapható: **GOVORKOVICH JÁNOS Mária gyógyszerárában Eszék, felsőváros**

eredeti csomagokban. Ittázt Török József gyógyszeráránál Budapestban és minden nagyobb gyógyszerárban. Egy tégely 35 kr. Postán legkevesebb három tégelyvel küldők utánvétel. Bővebb felvilágosítást ingyen és bérmentve. 309 5-18

50 év óta egyenlő minőségű és erővel állít, a fegyver-fennmaradásra és hatékony használatra, fegyverek és szabványok ellen ellenes és alkalmas

Anatherin szájzize

Újraújított edény
 1 ltr 40 kr.; 1 dtl és 80 kr. palackokban.

Anatherin fegyver 63 kr. Anatherin fegyver 60-palackokban 70 kr., csomagban 25 kr., fegyverek 1 ltr. Hátán a szájzizek és börtények ellenes 30 kr. Kapható minden gyógyszerárban, drogáriában és illatszerárakban.

Főiskola: Tücher Rudolf uty. gyógyszeráránál Bécsben. 1. sz. 108 5-10

Gummi

halholyag

alacsony orvosi készletek, nyilatkozatok szerint a legújabb készlet és fennálló katalógusban óvatosan urak és hölgyek számára.

Ára tászerkezett eredeti pártól csomagolásban:

Gummi, előmőrdött gyártással	0 50 6-10
Halholyag, kiváló form. készlet	2 50
Capsula americana (pártól)	2 50
Trupponium	0 50 1-
keszlet és csomagolás	3 10-
Trupponium	0 50 1-
Pártól oldó szerszám (Szabó-szpongia)	2 50
Trupponium, legújabb készlet	1 50 5-
Főiskola pomatium szerszám (Pálporus)	1 50 2 50
Halholyag tartó szerelt	2 50 1 50
Yasod kőzet kőzet	3 50 5-
„Dise”-d. stb. halholyag készlet	3 50 5-

Megrendeléseket postában és direktben elküldik:

KELETI J.

sz. 6. kőr, orvos-szabózat és a kőzet-gyártás

BUDAPESTEN (Államvasutak 1874.)

IV. kerület, Nőváros-beroz-nővá 17. szám.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. 312 4-13

A MAGYAR KIRÁLYI

Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, Váci-körút 32. szám.

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült gőzcseplőgarnitúrát, ipari eszközök alkalmas „Compound” locomobiljait, teljesen vasból készült szalmakazalozó-gépeit, gőzkukoricázamoszókat, Stibor-féle kőfirészeit, „Millennium” kasszáló- és aratógépeit; továbbá Sack-féle ekeit, vetőgépeit, boronáit és egyéb gazdasági gépeit.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

180 3-10

NESTLÉ H. FÉLE GYERMEK LISZT
TÖKÉLETES TAPSZER KIS GYERMEKEKNEK

1 doboz Nestlé gyermek-liszttel 90 kr.
1 doboz sűrített tej 50 kr.
Ujdonság, 1 doboz sűrített tej 48 kr.
(Vikár-Jes)

Minta-dobozok a gyermek-liszttől kivonatra ingyen és bérmentve kiküldetnek.

Főosztály Ausztria-Magyarország részére:
F. BERLYAK, Wien, I., Naglergasse 1.
Kapható minden gyógyszerüzletben.

A Kastner & Öhler czég
Posztó-osztálya Grácban

ajánlja

steieri és tiroli lodeneit

135-140 cm. szélességen 125, 215, 240, 360 méter mértékű. Ennek a fajta kiperőlt jószágok és különösen alkalmasnak praktikus és elegáns öltözökre.

Fekete és kék kamgar szövetek és cheviotok különösen minőségben 2 főtől feljebb.

Divatörövek, livr-, koci- és másféle posztók a legjobb minőségben.

Minták ingyen és bérmentve.

KLYTHIA a bőr
ápolására,
szépsítésére és
finomítására. **PUDER**

Elegáns, tolettó,
salon és ball pudor,
(fehér, róza és rózsaszínű)
leg-elenesebb és jóváhagyta
er J. J. Fehér és dr. kir.
tanár által élelőben.

Elismerés iratok a legjobb
körökől minden dobozban.

GOTTLOB TAUSIG
a dr. kir. udv. tanácsnagynak
és illusztráltorjának.
Főoszt. Wien, I. Weizsachg.
3 kapható a legjobb illusztrátor
és gyógyszerüzletben az
egyszerűsítéskorban.

Ára egy doboznak 1 főt
30 kr. Elküldés mártóváltól
vagy az összeg ellenében
beküldés ellenében.
303 2-18

Legnagyobb nyeresemény
legszerencésebb esetben

1.000.000 korona

Az összes 50.000 nyeresemény JEGYZÉKE.
A legnagyobb nyeresemény legszerencésebb esetben **1.000.000 korona**
A nyeresemények részletes beosztása a következő:

Korona	Jutalom
1	100000
1	400000
1	200000
2	100000
1	90000
1	80000
1	70000
2	60000
1	40000
5	30000
1	25000
7	20000
3	15000
31	10000
67	5000
3	3000
432	2000
763	1000
1238	500
90	300
31700	200
3900	170
4900	130
50	100
3900	80
2900	40
50,000	nyer. és jut. összesen 13.160,000

A negyedik máj 10. kir. osztályorszájték
nemslórára ismét kezdődik

100,000 újból **50,000**
sorsjegyre nyeresemény

jut, vagyis az oldalt levő nyereseményjegyzék
szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül
nyerni fog.

A nyerséi esélyek tehát, mint már általános
ismeret, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160,000
koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb
nyeresemény legszerencésebb esetben

egy millió korona.

Szíves mellobbi megrendeléséknél eredeti
sorsjegyeket a tervszerű eredeti árban
és pedig:

egy egész l. o. eredeti sorsjegyet	6.—
fél	3.—
negyed	1.50
nyolczad	—75

küldünk szét utánvétel, vagy a pénz elő-
leges beküldése ellenében.

A huzások után megküldjük tisztelt evőnknek
a hivatalos huzási jegyzéket, hivatalos
tervezetek pedig díjtalanul állanak rendel-
kezésre. A huzások a magy. kir. kormány
ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek
és azoknál mindenki megjelentethet.

Kérjük a rendelményeket mellobbi, leg-
később azonban

f. é. április hó 17-ig
hozzánk beküldeni. 241 5-12

Török A. és Társa
a m. kir. szabad. osztályorszájték
Hivatalosított

Budapest, V., váci-körút 4.a.

Sok és nagy nyeresemény füzettünk
tisztelt evőnknek; rövid idő alatt körül-
beültl egy és fél millió koronát.

Rendelési levélvándó.
Kérlek részlete
tervezetelt együtt küldeni.
Az összeget
Hivatalosított kérem
postabiztonsággal küldöm } A nem tetaró törlesztés.

Török A. és Társa uraknak Budapest.
l. oszt. m. kir. szab. osztályorszájték eredeti sorsjegyet a hivatalos

Elnevezt
Hidegvízgyógyintézet
Schárdingben (Felső Ausztria).

(Kneipp systema.)
Szállamteremtő állomás, Ellátás, Westbahn.
1898. évben 1000 vendég volt.

Nyitva Március 16-ától November 10-ig.

Gyógyintézetek kivételével az összes, a leg-
jobb minőségű, meleg, szőlő, ill. szőlő. Az új
épületnek gáztűzvédelmi egész fűtési, villamos
hidrogén és meleg vízgyártókat, vizsgálati Röntgen-
sugarakkal, helyszíni vizsgálati Otost, életmód,
Vendéglátás, étkezés, fürdő, villamosvilágítás,
szép kirándulási helyek. Az állomásnál van
Prospektus lapja.

Vendők és tulajdonos: **Otto Kneipp** fürdőorvos,
az első kőmi term. gyógy. egész napos, a m. Monarchia
rend III. o. tulajdonosa, a Sz. Gyógyintézet igazgatója, a cs.
és kir. hadsereg szolgálatában 1862. és 1869-71. és a
kir. hajó szolgálati kitérőben tulajdonosa.
188 1-5

SUCHARD FÉLE
Csokoládé és Cacao.

Már több ezer elődöntő díjazásért kiküldés tekint-
etéből fuztatottak a l. füzet, hogy

PH. SUCHARD
az úgynevezett
törmelék csokoládét
se nem készíti, se forgalomba nem hozza.

A Suchard csokoládé teljes tiszta. 103 11-52
A Suchard csokoládé szőlőből van kész.
A Suchard csokoládé meg. egy mással kerülhet a sz. tiszta.
A Suchard csokoládé csomag. végleg. se állás van.

A köhögés elleni szerek
között egy se minja felül

a **Kaiser-féle**
Mell-bonbonokat.

2360 hitelteljes elemző levél bizo-
nyítja annak biztos hasz-
nát, köhögés, rekedtség, ca-
tarrhus és nyálkásodás ellen.

Ára 10 és 20 kr. Kapható Kolozsvár: Székly
Miklós és Bón János gyógyszer. utakon, valamint
Gyula-Fehérvári Szász E. sz. gyógyszer-
üzletben. 914 17-18

Nyomatott a Magyar Polgár Könyvnyomdájában Kolozsvár.